

■ SCHEEPVAARTHUIS TOT IN DE DETAILS AUTHENTIEK 'EEN ICOON VAN ONS AMSTERDAM'

De roemrijke historie van het monumentale Scheepvaarthuis in Amsterdam staat opgetekend in het boek *Het Scheepvaarthuis – eerste gebouw van de Amsterdamse School*. Auteur Louise de Blécourt is conservator in het voormalige Scheepvaarthuis, dat sinds 2007 in gebruik is als hotel.

door **Tanja Verkaik**

„Ik vind het een voorrecht om in dit prachtige gebouw te mogen werken. Het werd tijd om het echte verhaal te vertellen, want in de loop der jaren zijn er veel fabels en legendes ontstaan”, zegt De Blécourt, die verantwoordelijk is voor de collectie in alle Amrâth-hotels. De hotelketen, die vanaf 1998 eigenaar werd van dit markante gebouw, stelde alles in het werk om zoveel mogelijk van de historische elementen te behouden. Veel authentieke details zijn er nog zoals marmer, stucwerk, glas-in-loodramen, houtsnijwerk en meubels. „Eigenaar Giovanni van Eijl zei het ooit mooi: 'In een museum mag je nergens aankomen, in dit toegepaste kunstwerk kun je slapen.'”

Meesterwerk

De bouw van het architectonische meesterwerk onder leiding van architect Joan Melchior van der Meij startte in 1913. Het eerste deel werd in 1916 afgerond. Zes reders bundelden hun krachten in Het Scheepvaarthuis: Koninklijke Nederlandse Stoomboot Maatschappij (KNSM), Koninklijke West-Indische Maildienst (KWIM), Nieuwe Rijnvaart Maatschappij (NRM), Stoomvaart Maatschappij Nederland (SMN) en de Java China Japanlijn (JCJL). Deze reders opereerden afzonderlijk van elkaar over vrijwel de gehele wereldbol. „Ze waren geen concurrenten, maar dachten juist

Louise de Blécourt dompelde zich compleet onder in de geschiedenis van Het Scheepvaarthuis in Amsterdam.

FOTO RICHARD MOUW

samen sterk te staan,” zegt De Blécourt. „Ze gaven Van der Meij de opdracht om met het gebouw een statement neer te zetten: een monument voor Nederlandse maritieme trots.” Het Scheepvaarthuis werd in 1974 een Rijksmonument.

Het gebouw was de inspiratie voor de architectuurstijl de Amsterdamse School en wordt daarom gezien als het eerste gebouw in deze stijl. Deze stijl wordt vaak omschreven als fantasievol en expressionistisch. Naast maritieme en handelsgeschiedenis is vooral de zee een terugkerend thema. Zo komen motieven van onder meer gol-

ven, zeepaardjes en schelpen veelvuldig voor; van meubels tot serviezen. Het enorme glas-in-loodraam bovenin het trappenhuis laat twee helften van de wereldbol, schepen en sterren zien. „De reders bevoeren deze zeeën en navigeerden met kaarten en sterren,” legt de auteur uit. Van der Meij had over elk detail nagedacht. „Zo is de kleur van de specie tussen de bakstenen speciaal gekozen om aan te sluiten bij het grijze smeedijzerwerk aan de gevel.” De bakstenen patronen van de gevel waren zo uitbundig en complex dat iedere afzonderlijke steen een aparte code kreeg. „De ene moest schuin worden geplaatst, de ander juist horizontaal of moest uitsteken. Het was echt een enorme puzzel die hoogstaand vakmanschap van de metselaars vergde.”

Photoshop

De architect gebruikte fotografie om het nieuwe gebouw, dat later werd neergezet, in te tekenen. „Er is wel eens gezegd: een soort Photoshop avant la lettre.” In de jaren twintig volgde het tweede bouwdeel en in het najaar van 1938 schetste Van der Meij het derde bouwdeel

Over ieder detail werd nagedacht door architect Van der Meij.
FOTO HESSEL WAALEWIJN

wederom eerst in foto's. Door de crisis in de jaren dertig, de onrust in de wereld en vervolgens het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog werd de derde bouwphase op de lange baan geschoven. Die volgde pas in 2017 in een andere bouwstijl. Dit deel is geïnspireerd op de 17^e-eeuwse grachtengevels in de stad. In 1982 vertrok de laatste reder uit Het Scheepvaarthuis. Veel van de andere rederijen waren al eerder vertrokken door fusies. In 1983 werd de gemeente Amsterdam eigenaar van het pand en trok het Gemeentelijk Vervoerbedrijf (GVB) erin. In 1998 kocht hotelier Van Eijl het pand, waarna een ingrijpende renovatie startte.

Interieur

Veel van het interieur is nog in originele staat. „Denk aan lambriseringen, lampen, tafels en stoelen, die ook in de hotelkamers zelf staan”, aldus De Blécourt. Vroeg beeldhouwwerk van de bekende kunstenaar Hildo Krop siert de gevel van het gebouw. Later werk van deze kunstenaar is tegenwoordig ook in het pand te bewonderen. Het gaat om gevelreliëfs uit de jaren veertig. Die zijn te bewonderen op de tweede verdieping. „Hierdoor wordt Krops ontwikkeling als kunstenaar zichtbaar.” In het verleden zijn wel voorwerpen uit Het Scheepvaarthuis verdwenen. „Een tijd geleden kwam iemand een klok terugbrengen, die hij begin jaren tachtig in een baldadige bui uit het gebouw had meegenomen.” Meer anekdotes en verhalen staan in het boek dat maandag wordt gepresenteerd in Grand Hotel Amrâth Amsterdam. „Dit gebouw heeft internationaal aanzien en is een icoon in de geschiedenis van Amsterdam”, aldus De Blécourt.

Veel originele details zijn bewaard gebleven.

FOTO
HESSEL
WAALEWIJN

'ER ZIJN VEEL FABELS EN LEGENDES ONTSTAAN'